

Nr 29.

Ankom till riksdagens kansli den 23 maj 1916 kl. 2,30 e. m.

Bevillningsutskottets memorial, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut rörande viss del av utskottets betänkande nr 22, i anledning av väckta motioner angående tillägg till bestämmelserna om ersättning till följd av statsmonopol å tobakstillverkningen.

Närvarande: herrar K. G. Karlsson, Hammarström, frih. C. J. Beck-Friis, Ollas A. Ericsson, Oskar Eklund, Lyckholm, Bäckström, frih. Fleming, Jespersen, Rune, Källman, Elof Ljunggren, Knaust, Jönsson i Revinge, von Hofsten, Nilsson i Kristianstad, Jönsson i Boa, Lithander och Uddenberg.

I en inom andra kammaren väckt, till bevillningsutskottet hänvisad *Motion II: 78.* motion, nr 78, hade herr *Söderberg* i Stockholm hemställt om vissa tillägg till de i förordningen den 15 december 1914 om vad iakttagas skall i avseende å införande av statsmonopol å tobakstillverkningen i riket meddelade bestämmelser.

I sitt betänkande nr 22 hade bevillningsutskottet avgifvit yttrande rörande, bland annat, berörda motion och beträffande densamma hemställt *Utskottets hemställan i bet. 22.* under punkt 1),

»att riksdagen måtte i anledning av herr *Söderbergs* i Stockholm motion, II:78, för sin del antaga följande förslag till

Bihang till riksdagens protokoll 1916. 7 saml. 27 häft. (Nr 29.)

Förordning

om utvidgande i vissa fall av rätt till sådant understöd, varom i 12 § av förordningen den 15 december 1914 om vad iakttagas skall i avseende å införande av statsmonopol å tobakstillverkningen i riket är stadgat.

Den, som vid monopolets ikraftträdande var anställd eller sysselsatt inom tobakstillverkningen i riket, må, ändå att han vunnit anställning hos monopolets utövare, kunna, när skäl, som i nämnda paragraf avses, föreligga, tillerkännas understöd med visst belopp för en gång att utgå, därest han inom två år från monopolets ikraftträdande bliver utan eget förvållande från anställningen skild, med hela det fastställda beloppet och, därest han inom fem år från nämnda tid bliver utan eget förvållande skild från anställningen, med tre fjärdedelar av samma belopp; skolande understöd, varom nu är sagt, utgå av medel som i paragrafen omnämnas eller som varda för ändamålet särskilt anvisade.

Den, som icke inom den i paragrafen stadgade tid till centralkommissionen ingivit ansökan om understöd, så ock den, vars understödsansökan blivit av centralkommissionen avslagen av den anledning, att han erhållit anställning hos monopolets utövare, äge tid att till centralkommissionen ingiva dylik ansökan intill den 1 augusti 1916.»

Reservation vid
bet. 22.

Beträffande berörda punkt 1) i utskottets hemställan hade herr Nilsson i Kristianstad, med instämmande av herr Bäckström m. fl., i avgiven reservation hemställt,

»att riksdagen måtte i anledning av herr Söderbergs i Stockholm motion II:78 för sin del antaga följande förslag till

Förordning

med tillägg till de i 12 § av förordningen den 15 december 1914 om vad iakttagas skall i avseende å införande av statsmonopol å tobakstillverkningen i riket meddelade bestämmelser om understöd.

Understöd må enligt par. 12 av centralkommissionen tilldelas den som före den 9/9 1914 var anställd eller sysselsatt inom tobakstillverkningen i riket, ändå att han sedermera vunnit anställning hos monopolets utövare, att utgå, därest han inom två år från monopolets ikraftträdande bliver utan eget förvållande från anställningen skild, med hela det fastställda beloppet, och därest han inom 5 år från nämnda tid bliver under enahanda förhållanden skild från anställningen, med tre fjärdedelar av samma belopp.

Centralkommissionen bemyndigas likaledes att till sådana inom tobaksindustrien sysselsatta personer, som fått avslag på sin ansökan om personlig ersättning därför att de åren 1911—1914 över ett år varit i utlandet eller ehuru bosatta inom riket av sjukdom eller andra tvingande orsaker varit under samma fyraårsperiod frånvarande från yrket över ett år, på förnyad ansökan bevilja understöd till belopp, som svarar mot vad ersättningen skulle belöpt sig till.

Likaledes må centralkommissionen till de med klistringsarbete inom tobaksindustrien sysselsatta, som vid tolkningen av författningen, genom att hänföras till icke yrkesutbildade fått avsevärd mindre ersättning än övriga tobaksarbetare, bemyndigas att på förnyad ansökan bevilja understöd en gång för alla till belopp motsvarande vad de om de hänförts till yrkesutbildade skulle erhållit.

Som villkor för understöds beviljande i dessa båda senare avseenden gälla, att vistelsen i utlandet eller bortavarendet från yrket icke överstiger 3 år av de stadgade 4 åren, att personen är svensk medborgare och vid tiden för monopolets ikraftträdande ånyo haft arbete inom yrket här i riket, eller styrker, att han vid denna tidpunkt sökt, men på grund av arbetsbrist, sjukdom eller andra tvingande orsaker icke kunnat erhålla anställning. Skulle personen ha vunnit anställning hos monopolets utövare utgår understödet endast om han inom 2 respektive 5 år utan eget förvållande skiljes från sin anställning och då i den form som för personlig ersättnings utfående finnes stadgat.

Ansökan om understöd enligt denna förordning skall på av centralkommissionen fastställt formulär till centralkommissionen ingivas senast den 1 augusti 1916.»

Enligt utskottet tillhandakomna protokollsutdrag hava kamrarna i fråga om utskottets hemställan i nämnda punkt stannat i olika beslut, i det att första kammaren bifallit vad utskottet i betänkandet hemställt, men andra kammaren med avslag å utskottets hemställan bifallit den av herr Nilsson i Kristianstad avgivna, vid betänkandet fogade reservationen, därvid emellertid i det uti reservationen intagna författningsförslaget vidtagits följande ändringar nämligen:

*Kamrarnas
beslut.*

rubriken har erhållit denna lydelse:

förordning angående tillägg till de i § 12 i förordningen — — understöd; ått början av första stycket i författningen har gifvits denna avfattning: understöd må enligt § 12 i förordningen den 15 december 1914 om

vad iakttagas skall i avseende å införande av statsmonopol å tobakstillverkningen i riket av centralkommissionen tilldelas den, som före den 9 september 1914 var anställd — — — —

Jämlikt 63 § riksdagsordningen har det ålegat bevillningsutskottet att söka sammanjämka de skiljaktiga beslut, vari kamrarna sålunda stannat.

Utskottet.

Utskottet vill till en början ur sitt ovan omförmälda betänkande erinra, **att** tobakscentralkommissionen på utskottets föranstaltande avgav yttrande i anledning av ovannämnda motion och därvid ifrågasatte vissa tillägg till de gällande bestämmelserna om understöd enligt 12 § ersättningsförordningen, **att** utskottet sedermera till aktiebolaget svenska tobaksmonopolet framställde förfrågan, huruvida bolaget vore villigt medgiva, att de ytterligare kostnader för monopolets genomförande, vilka kunde komma att föränledas av en lagstiftning i enlighet med vad centralkommissionen ifrågasatt, gäldades på samma sätt som annan kostnad för monopolets genomförande, **att** utskottet därefter mottog meddelande, att bolaget å stämma beslutat medgiva, *dels* att åt det för utbetalning av understöd enligt 12 § i förordningen den 15 december 1914 om vad iakttagas skall i avseende å införande av statsmonopol å tobakstillverkningen i riket redan anvisade anslaget å 500,000 kronor finge givas den förändrade användning, som tobakscentralkommissionen föreslagit, *dels ock* att de kostnader, som utöver ifrågavarande anslag kunde föränledas av centralkommissionens förslag, finge till ett belopp av högst 100,000 kronor gäldas på samma sätt som annan kostnad för monopolets införande, **samt att** det av utskottet framlagda författningsförslaget var uppgjort i full överensstämmelse med vad centralkommissionen ifrågasatt. Vid nu angivna förhållanden måste varje sådan ändring i sistnämnda förslag, som kan anses innebära eller åsyfta någon ytterligare utvidgning av möjligheterna att erhålla understöd, väcka starka betänkligheter, emedan monopolbolaget härigenom kunde anse sig befriat från den åtagna förbindelsen.

Utskottet övergår nu till en jämförelse mellan de två författningsförslag, som innefattas i kamrarnas föreliggande skiljaktiga beslut.

Förslagen torde i huvudsak överensstämma i vad de avse att bereda tobakscentralkommissionen möjlighet att under vissa förutsättningar tillerkänna understöd åt personer, som vunnit anställning hos monopolbolaget.

Skiljaktigheterna hänföra sig till bestämmelserna om utsträckt tid för

de enligt nu gällande bestämmelser understödsberättigade att ingiva ansökan om understöd. Det av första kammaren antagna förslaget medgiver sådan utsträckt ansökningstid åt alla dem, som icke inom föreskriven tid till centralkommissionen ingivit ansökan om understöd. Enligt det av andra kammaren godkända förslaget bemyndigas centralkommissionen att bevilja understöd dels under vissa närmare angivna villkor åt sådana inom tobaksindustrien sysselsatta personer, som fått avslag på sin ansökan om ersättning på grund av vistelse utomlands eller frånvaro från yrket till följd av sjukdom eller andra tvingande omständigheter, dels ock åt de med klistringsarbete sysselsatta, vilka fått lägre ersättning än yrkesutbildade tobaksarbetare. För dessa bägge kategorier fastställs i författningsförslaget ny ansökningstid, som sammanfaller med den av första kammaren antagna.

Det av andra kammaren antagna förslaget är sålunda så till vida trängre än det av första kammaren godkända, som det förra från rätten att begagna sig av den nya ansökningstiden utesluter en mängd personer, som enligt det senare förslaget skulle hava sådan rätt. Därtill kommer, att den befogenhet att meddela understöd åt vissa kategorier av arbetare, som andra kammarens beslut avser att giva centralkommissionen, redan enligt förordningens nuvarande lydelse tillkommer kommissionen beträffande sådana personer, vilka i rätt tid ingivit ansökan om understöd, samt att enligt första kammarens beslut kommissionen skulle erhålla enahanda befogenhet beträffande dem, som försummat att ingiva sådan ansökan. Där någon fått ansökan om understöd avslagen, men senare med förebringande av nya skäl inkommit med förnyad ansökan, har centralkommissionen, enligt vad utskottet erfarit, hittills ansett sig oförhindrad att upptaga den senare ansökningen till prövning. Det torde kunna förväntas, att kommissionen jämväl vid tillämpning av den nya ansökningstid, som nu avses, skall anse sig oförhindrad att följa samma grundsats.

Utskottet har sålunda funnit, att de särskilda syften, som torde hava varit bestämmande för andra kammarens beslut, i vad det skiljer sig från första kammarens, böra kunna tillgodoses inom ramen av den avfattning, som första kammaren givit åt ifrågavarande förordning.

Vid sådant förhållande och då det, på sätt utskottet ovan sökt visa, är synnerligen önskvärt, att författningens av utskottet föreslagna ordalydelse blir av riksdagen godkänd, har utskottet icke funnit sig kunna föreslå någon annan lösning av den föreliggande frågan än den, som bör kunna vinnas därigenom att jämväl andra kammaren godkänner det av utskottet framlagda förslaget.

Med åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att andra kammaren måtte, med frånträdande av sitt i ämnet fattade beslut, antaga det av första kammaren godkända förslaget till förordning om utvidgande i vissa fall av rätt till sådant understöd, varom i 12 § av förordningen den 15 december 1914 om vad iakttagas skall i avseende å införande av statsmonopol å tobakstillverkningen i riket är stadgat.

Stockholm den 23 maj 1916.

På bevillningsutskottets vägnar:

K. G. KARLSSON.

Reservation

av herr *Nilsson* i *Kristianstad* i fråga om motiveringen.